

Titel: De duivelskunstenaar
Auteur: Matthias Rozemond

Samenvatting

Het boek begint met dat Jeroen terugkeert naar Den Bosch, nadat hij zeven jaar heeft doorgebracht in Venetië. In het eerste hoofdstuk komt al naar voren wat voor een reputatie Jeroen heeft in Den Bosch. Hij was een probleemkind en hij had een slecht reputatie.

Vervolgens wordt er verteld vanuit het oogpunt van Kathelijne, Jeroen zijn jeugdliefde. Ze is thuis met haar huishoudster en ze maakt zich klaar voor het feest in de stad. Haar man: de broer van Jeroen (Goessen) is een schilder en heeft een familieatelier. Kathelijne schildert zelf ook, wat zeer ongebruikelijk is. Toen ze bij de optocht stond te wachten zag ze aan de overkant Jeroen staan.

Jeroen klopte in de loop van de avond, drie dagen na zijn aankomt, bij zijn broer aan en hij werd binnen gelaten en hij mocht blijven slapen. Kathelijne was boos dat haar man haar niet gewekt had die avond. Het wordt duidelijk dat Goessen met een belangrijk werk bezig is, maar hij ertegenaan loopt. Kathelijne stelt voor om de opdracht samen met Jeroen te doen, omdat Goessen veel minder talent heeft dan Jeroen. Goessen wordt hier boos om en verlaat woedend het huis.

Jeroen blikt terug op de jaren dat hij de beste schilder wilde worden en gezichten wilde tekenen. Dit werd door de kerk niet geaccepteerd, omdat hij alle details tekende. Er komt naar voren dat Jeroen veel botsing had met de kerk en de ideeën van de kerk. Dit is de periode dat hij met zijn broer en vader, Kathelijne schilderles gingen geven. Toen ze op een middag alleen waren, gingen ze naar zolder en tekende ze elkaar zonder kleding. ze werden gesnapt door zijn vader, maar hij maakte er verder geen woorden aan vuil.

Jeroen zit in het atelier als hij de eerste echte ontmoeting heeft met Jan, de zoon van Kathelijne en Goessen. Eigenlijk is dit de zoon van Jeroen, dit weet Goessen niet. Jeroen is teleurgesteld in hoe hij verwelkomt werd door Kathelijne en door zijn zoon. Hij gaat de straat op en begint te tekenen, als snel krijgt hij de aandacht en verkoopt hij een paar schetsen.

Vervolgens wordt er teruggedaan naar Kathelijne. Goessen krijgt opdrachtgevers over de vloer en ze zijn nog niet helemaal tevreden. Intussen bedenkt Jeroen dat hij een vergissing heeft gemaakt, dat hij niet terug had moeten komen. Hij verlaat het huis en komt dan zonder enige aankondig terug. Hij ziet Kathelijne 's ochtends in de keuken en daar hebben ze hun eerste echte gesprek over Jeroen zijn tocht, maar het gaat moeizaam. Er ontstaat een felle discussie over Jeroen zijn plotselinge verdwijning en over hun zoon. Jeroen besluit om weg te gaan, maar wordt onderschept door zijn zoon Jan met het bericht dat Goessen hem wil spreken.

Eenmaal terug vraag Goessen raad over het drieluik dat geschilderd moet worden en ondanks dat Jeroen het niet wil stemt hij toch ermee in. Dit maakt het niet makkelijk voor hem, hun aantrekkingskracht is na al die jaren nog even sterk en Kathelijne wil meer dan toelaatbaar is. Ondanks zijn enorme twijfels of hij het wel naar tevredenheid van de Bosschenaren kan schilderen en zijn gevecht met zijn emoties door Kathelijne's nabijheid gaat hij aan de slag.

Naarmate het schilderen vordert, vorderen ook de gesprekken en de aantrekkingskracht van Jeroen en Kathelijne. Kathelijne besloot dat ze met Jeroen mee wilde en vluchten, maar Jeroen probeert haar bij zinnen te krijgen. Dat ze aan haar positie moet denken. Ondanks dat Jeroen nog heel veel van haar houdt en een enorme aantrekkingskracht heeft. Toch botst hij ook met zijn eigen gevoelens. Kathelijne moet van hem van Goessen en van Jan houden, maar hij loopt weg omdat al zijn gevoelens voor Kathelijne hem teveel worden. Ze waren geen 17 meer.

Ondertussen komt Goessen met het idee dat als Jeroen gerespecteerd wil worden en wil blijven, dat hij moet trouwen met Aleid. Zij is op zoek naar een man, omdat ze al aardig op leeftijd is en ze geen kinderen kan krijgen. Haar vorige man is bij haar weggegaan. Met de gedachte dat dit beter zou zijn voor iedereen stemde Jeroen hiermee in. Vervolgens ontstond er een kille afstand tussen Jeroen en Kathelijne, ze probeert elkaar te ontwijken.

We gaan een stuk verder in de tijd, Goessen is ziek en er wordt geschreven vanuit Aleids standpunt. Ze komt in gesprek met Jan. Hij doet het slecht op school. Ondertussen wordt Jan opgeleid tot schilder. Er komt naar boven dat Goessen ruzie heeft gehad met Kathelijne en dat zij daarna vertrokken is, omdat hij haar en de kinderen sloeg. Jan moet alles in het huis doen nu Goessen ziek is. Er was uitgekomen dat Jeroen het drieluik had geschilderd en vervolgens wilde niemand meer schilderijen van Goessen en ging iedereen naar Jeroen. Aleid was te eten gekomen dat Jeroen de vader van Jan was.

Het eindigt met Jan als volwassen man. Jeroen is inmiddels ook overleden en Jan heeft geldproblemen. Er komt een vaag bekende man op bezoek. Deze was geïnteresseerd naar het drieluik van Jeroen. Uit het gesprek volgt dat Kathelijne na vijf jaar terug was gekomen uit Italië en dat zij haar zoon had opgedragen dat hij het middenpaneel nooit mocht verkopen. Desondanks verkoopt Jan het middenpaneel aan deze onbekende man, omdat hij zelf geldproblemen heeft en de man bereid is om zestig pond te betalen.

Thema

Het thema in dit verhaal is kunst, specifiek de maak van het beroemde drieluik: De Tuin der Lusten. Het thema heeft voor mij zeker een betekenis, omdat ik het drieluik zelf gezien heb en het een enorm fascinerend schilderij is. Zeker voor in de periode waar het in is gemaakt. Mijn visie op het thema is door het boek ook veranderd, omdat er nu een verhaal bij is gegeven. Je creëert een beeld bij de persoon achter het kunstwerk en zijn gedachtegang. Ook al is het waarschijnlijk niet helemaal waar. De auteur heeft zijn fantasie erop losgelaten.

De motieven die in dit boek voorkomen zijn: reizen, buitenbeentje, onmogelijke liefde, lust en de kerk.

Reizen

Jeroen heeft in zijn leven wat afgereisd en daar wordt regelmatig over gesproken. Hij is zeven jaar in Venetië geweest en is teruggereisd naar zijn ouderlijk huis in Den Bosch. Kathelijne heeft hem nog even achterna gereisd en is op een gegeven moment zelf ook naar Italië gereisd.

Buitenbeetje

Jeroen is altijd een buitenbeentje geweest. Hij was het niet eens met de kerk en deed alles wat van de kerk niet mocht. Hij had een hele andere visie op God, de Duivel en de Bijbel. Hij schildert wezens die door de kerk niet geaccepteerd worden.

Kathelijne is ook een beetje een buitenbeentje, omdat zij een vrouw is met interesse in schilderen. Zij gaat dit dan ook leren van de familie Van Aken. Vrouwen hoorde niet te schilderen in die tijd, dus dat was bijzonder.

Onmogelijke liefde

Er zitten veel soorten van onmogelijke liefdes in dit verhaal. Dit begint met Jeroen en Kathelijne nadat zij zwanger is geraakt van Jeroen. Goessen moest eerst trouwen en een vrouw vinden en dan kon Jeroen pas trouwen, maar Kathelijne was zwanger en seks voor het huwelijk was een schande. Om zichzelf te redden deed Kathelijne alsof het kind van Goessen was en trouwde met hem. Vanaf dat moment is de liefde tussen Jeroen en Kathelijne niet meer toelaatbaar, omdat ze trouw moet blijven aan haar man. Dit is voor beide heel moeilijk. Intussen zit Kathelijne aan Goessen vast waar ze niet verliefd op is en waar ze ook nooit zo veel van zou gaan houden als van Jeroen. Uiteindelijk trouwt Jeroen met Aleid, omdat dat goed uitkomt voor zijn positie in Den Bosch, maar ook hij zal nooit naar Aleid kijken zoals hij kijkt naar Kathelijne.

Lust

Tussen Jeroen en Kathelijne is ontzettend veel aantrekkingskracht, maar niet alleen op het gebied van liefde. Ook seksueel. De lust is groot en dit wordt met detail beschreven.

Voorbeelden:

'Jij slanke sleutelbloem in bloei. Ik meen het, Kath, voor mij was jij Gods meest heilige werk. [...] Je kreeg borsten en heupen, je lippen krulden. Weet je nog dat je je een blik aanmat vol zelfvertrouwen?' - blz. 201

'Maar kon ik wel instaan voor mijn zelfbeheersing? Ik wist natuurlijk allang dat vastleggen met krijt niet genoeg zou zijn. Jou tekenenen wekte de lust in mij op, ik snakke al gauw naar meer. De schaduwlijnen in jou hals stopten toch niet zomaar bij je kraag?' - blz. 202

'Iets in me - en wie anders dan Satan, zie zie ik nu, zette aan tot wellust en ontucht? - was eenvoudigweg te sterk. Ik wilde jou helemaal, met huid en haar, helemaal voor mezelf. Ik wilde ... Ach, er bestaan nou eenmaal geen woorden voor wat ik allemaal wou. Kon ik die weelderige bloem van vlees maar van dichtbij bekijken, aanraken. Kon ik mezelf er maar in kwijt. Het leek het antwoord op alle vragen.' - blz. 203

'Maar net zo goed moest ik er rekening mee houden dat ze wild enthousiast zou zijn, me om de hals zou vallen, in mijn oorlel bijten en fluisteren dat ze alsnog mee wilde, de wijde wereld in. Ze had speciaal haar nagels gespaard om ze in mijn rug te zetten.' - blz. 277

De Kerk

De Kerk speelt hier een grote rol. Het speelt zich tenslotte af in de middeleeuwen. Alles wat Jeroen deed en wilde was verboden door de kerk: zijn kunst, zijn gedachtegoed en zijn lust en liefde voor Kathelijne was allemaal duivels.

Tijd

Het verhaal speelt zich af in de middeleeuwen. Bovenaan het eerste hoofdstuk staat 1481, het moment dat Jeroen terugkomt in Den Bosch. Vanaf dat moment wordt het verhaal chronologisch verteld met flashbacks op Jeroen zijn jeugd en vooral flashbacks naar momenten met Kathalijne of zijn periode in Italië. Het een-na-laatste hoofdstuk is in 1484, er wordt dan een klein sprongetje gemaakt in de tijd en het laatste hoofdstuk is in 1517, een wat grotere sprong in de tijd. Dit maakt het extra leuk, omdat door de flashbacks je als lezer een beeld krijgt van de liefde van Kathalijne en Jeroen op het puurste moment en het boek eindigt in een periode waar Jeroen zelf dood is.

Perspectief

Het verhaal wordt verteld vanuit het wisselende perspectief van Jeroen en Kathelijne. Het is een personal vertelling vanuit de ik-persoon. Op deze manier is de verteller direct bij de handelingen betrokken en laat dit het verhaal goed zien van twee kanten waardoor je als lezer een uitgebreider beeld krijgt van de situatie. De laatste twee hoofdstukken zijn niet vanuit deze personages geschreven, maar vanuit het standpunt van Aleid en het laatste hoofdstuk vanuit het standpunt van Jan als volwassen man.

Personages

Jeroen

Jeroen van Aken was een vrije jongeman die zich niks aantrok van de kerk. Hij had een geweldig schildertalent en werd verliefd op Kathelijne. Nadat zij per ongeluk zwanger was geraakt trouwde zij met Goessen en is Jeroen naar Italië vertrokken. Na zeven jaar kwam hij terug naar Den Bosch om, na zijn trots opzij gezet te hebben, daar zijn bekende drieluik te gaan schilderen en het is lastig om zich niet over te geven aan zijn gevoelens voor Kathelijne. Uiteindelijk trouwt hij met Aleid om een betere positie te verkrijgen nadat hij Kathelijne erop heeft gewezen dat ze haar plicht moet vervullen als getrouwde vrouw en vanaf dat moment ontwijken Jeroen en Kathelijne elkaar.

Goessen

Goessen is de broer van Jeroen en heeft een eigen schilderatelier. Hij is te trots om Jeroen om hulp te vragen, ondanks dat hij weet dat Jeroen een veel betere schilder is. Uiteindelijk doet hij dit toch en zetten ze allebei hun trots opzij om het drieluik te laten slagen. Goessen is altijd jaloers geweest dat Kathelijne vroeger meer aandacht gaf aan Jeroen, maar hij is nu met Kathelijne getrouwd en ze hebben twee zoons. Nadat Kathelijne vertrokken is naar Italië komt Goessen erachter dat zijn oudste zoon Jan helemaal niet van hem is, maar van Jeroen.

Kathelijne

Kathelijne is de brutale en spontane jeugdliefde van Jeroen. Zij leert te schilderen door de familie van Aken, ook al hoort dit niet als vrouw. Als ze zwanger raakt van Jeroen en hij niet met haar wil trouwen verzint ze een eigen plan om met Goessen te trouwen. Als gevolg vertrekt Jeroen naar Italië en ze is een jaar later nog even achter hem aan gereisd met haar zoon Jan. Uiteindelijk blijft ze en heeft ze een tweede zoon (wel van Goessen) als Jeroen weer terug komt. Ze wil zich overgeven aan haar gevoelens en met Jeroen naar Italië vluchten, maar Jeroen wil dit niet. Als hij met Aleid trouwt is Kathelijne kapot, Goessen begint haar en de kinderen te slaan en ze vlucht in haar eentje naar Italië. Vijf jaar later is zij terug gekomen.

Jan

Jan is de zoon van Kathalijne en Jeroen, dit weet Jan niet. Hij wordt opgeleid tot schilder en Jeroen vindt het fijn om tijd met hem door te brengen als hij weer in Den Bosch is. Het verhaal eindigt met dat hij het middenpaneel van Jeroen zijn drieluik verkoopt wegens geldproblemen.

Hesseltje

Hesseltje is een vriendin van Kathalijne. Zij speelt eigenlijk geen rol, maar is wel degene die door heeft verteld aan Aleid dat Jeroen de vader is van Jan. Zij heeft dit hoogstwaarschijnlijk ook aan Goessen verteld.

Aleid

Aleid is de vrouw van Jeroen, ze is onvruchtbaar en het is dan ook voor haar een zegen dat Jeroen met haar wilde trouwen. Ze houdt van Jeroen, maar hij is stil en koppig als het gaat over Kathalijne. Wanneer Aleid erachter komt dat Jeroen de vader is van Jan doet dit dan ook pijn.

Ruimte

De auteur heeft voor Den Bosch gekozen, omdat Jeroen daadwerkelijk uit Den Bosch kwam. Daarom noemen ze hem ook Jeroen (Jheronimus) Bosch. Het is gebaseerd op historische feiten, dus daar is de ruimte bij inbegrepen. Daarom is de ruimte zeker bepalend voor het verhaal. De sfeer zelf trekt me wat minder, omdat de middeleeuwen nou niet echt een tijd is waar ik in zou willen leven. Ik denk dat niemand dit wilde.

Spanning

Echte spanning zit er niet in het verhaal, omdat het meer een levensloop is dan een bepaald climax waar naartoe wordt gewerkt. Als lezer ben je wel nieuwsgierig naar hoe het afloopt tussen Jeroen en Kathalijne. Toen er bekend werd dat Jeroen ging trouwen leefde ik ook echt heel erg met Kathalijne mee, het was echt een extreem lullige actie.

Stijl

Ik heb zeker van de stijl kunnen genieten. Rozenmond schrijft gemakkelijk en het personage van Jeroen is bijzonder knap en interessant geschreven. Het maakt het echt leuk om vanuit zo'n perspectief het verhaal mee te krijgen van De Tuin der Lusten en van Jeroen Bosch.

Genre

Het is een historische roman met een eigen invulling.

Eindwaardering

Ik vond dit een geweldig leuk boek. Het las super vlot en ik vond het onderwerp heel interessant. Normaal gesproken ben ik helemaal niet zo van oude kunst, maar bij Jeroen ligt het anders. Het is namelijk helemaal niet typerend voor de periode waarin hij leefde. Het werd zelfs als duivels gezien. Ik vond het geweldig om een 'kijkje' te kunnen krijgen in zijn hoofd. Hoe zijn bekende drieluik nu precies tot stand is gekomen. Ondanks dat er eigenlijk niet veel over hem bekend is, komt fictie in dit boek enorm mooi samen met de feiten. Het hele verhaal rondom Kathelijne erbij vond ik erg goed bedacht, het was ook verre van saai om mee te krijgen hoe deze twee figuren worstelden met gevoel en normen en waarden. Ik kon me er helemaal in verplaatsen. Het hele geheim rondom Jan gaf een bijzondere draai van het verhaal en aan het einde brak mijn hart:

'Hij (Jan) haalde zijn schouder op. 'Ik vroeg me af of ik hier kon blijven?'
'Blijven? Maar dat kan toch niet zomaar? Ga jij maar snel naar je vader toe.'
Hij keek me met rooddoorloper ogen aan en toen zei hij: 'Maar dat is precies wat Goessen ook zei...' - blz. 277

De manier waarop Rozemond de personages allemaal een eigen karakter heeft gegeven en ze tot leven heeft gebracht in de wereld van de beroemde Jheronimus van Aken vind ik prachtig. Ik ga hem binnenkort nog een keer lezen.

Recensies

Recensie van De duivelskunstenaar - Shyama

De cover van dit boek is al een sensatie op zich. Geheel opengeklapt geeft het de zeer gedetailleerde triptiek 'De tuin der lusten' weer, waarbij je ogen tekort komt om van alles te ontdekken. Het is een bijzonder boeiende visuele ontdekkingstocht. Uiteindelijk draait het om deze referentie in dit verhaal, met als ondertitel *Een genie, de liefde en een meesterwerk*.

Jeroen van Aken werkt zich van arme broodschilder op tot de beroemde Middeleeuwse kunstenaar Jheronimus Bosch, door Rozemond op basis van schaarse gegevens en het intrigerende oeuvre tot leven gewekt met een flinke dosis verbeelding.

Het verhaal wordt verteld vanuit het wisselende perspectief van Jeroen en zijn jeugdliefde Kathelijne, die hij weer terugziet nadat hij na zeven jaar berooid is teruggekeerd uit Venetië. Doordat hij haar achterliet heeft zij zich, door omstandigheden genoodzaakt, opgeofferd door te trouwen met zijn broer Goessen, en is inmiddels moeder van twee kinderen.

Jeroen was altijd al een buitenbeentje en maakte als kind al 'shockerende' tekeningen van nonnen met varkenskoppen, vissen met hoge hoeden of bomen met een mensenhoofd.

'Toen al kon hij niet begrijpen waarom iedereen zich met hem bemoeide. Hij wilde goedbeschouwd maar één ding: een leven lang vrij zijn om te schilderen wat in hem opkwam.'

Zijn beste vriend Rico zei: *'soms voel je je vrij zonder dat je beseft dat je juist dan geketend wordt'*. De twee vrienden vullen elkaar naadloos aan, hij leidde Rico bij de hand door de buitenwereld, terwijl Rico hem omgekeerd de weg door onze binnenwereld wees. Des te verwonderlijk vindt Kathelijne het dat hij na zeven jaar is teruggekeerd naar de plaats waar hij het meest op zijn verleden zou worden afgerekend. Desondanks trekt hij in bij Goessen en zijn gezin, die hun ouderlijk huis met schildersatelier bewoont. Terug in de voor hem 'Brabantse middelmaat' vindt hij het bij zijn broer, die het financieel voor de wind gaat, stinken naar burgermansfatsoen en praalzucht, waaronder volgens Jeroen kleinzieligheid en angst schuilgaat.

Ondertussen ploetert Goessen tevergeefs op een opdracht voor een drieluik. Kathelijne haalt Jeroen over de klus op zich te nemen. Dit maakt het niet makkelijk voor hem, hun aantrekkingskracht is na al die jaren nog even sterk en Kathelijne wil meer dan toelaatbaar is.

'Maar ik weerde me stug. Wat kon ik anders? Als ik mijn hart liet spreken, als ik háár hart liet spreken, dan gingen we onze ondergang tegemoet.'

Ondanks zijn enorme twijfels of hij het wel naar tevredenheid van de Bosschenaren kan schilderen en zijn gevecht met zijn emoties door Kathelijne's nabijheid gaat hij aan de slag. Dan komt het beslissende moment waarop hij moet kiezen hoe hij verder gaat met zijn leven ... het grote kantelpunt van Jeroen Bosch.

Rozemond heeft de afbeeldingen op de drieluik prachtig verwerkt in het verhaal. Hij laat Jeroen's fantasie erop los bij de beschilderingen waarin die zich meermaals verenigd met Kathelijne, het schilderij wordt het alternatief van hun onmogelijke liefde. De aantrekkingskracht tussen Jeroen en Kathelijne is sterk voelbaar neergezet door de auteur.

Tevens maakt Rozemond de lezer deelgenoot bij de totstandkoming van het beroemde drieluik die voortspruit uit de krochten van Jeroen's ziel met zijn ongegronde angst voor Satan, die hij slinks om de tuin wil leiden. Het is beschreven alsof je erbij staat en meekijkt, je ziet zijn worsteling, en zijn gedrevenheid, die zo levendig en geloofwaardig zijn neergezet!

Ik vond het ook treffend hoe Jeroen probeerde zijn broer Goessen uit te leggen waarom hij de boodschap van de kerk niet meer kon uitdragen.

'Het is gek, maar ik heb geen idee meer wie of wat God is. Weet je Goessen, ik ben eigenlijk maar een gewone verhalenverteller. Dat is waartoe ik kennelijk op aarde ben. Akelige dingen schilderen waarmee ik de mensen eens even lekker op stang jaag. Toevallig lukt me dat vrij aardig, en dan werk ik ook nog eens snel en goedkoop. Probeer me te begrijpen ...'

En dat is wat ons nu na 500 jaar nog steeds bezig houdt, het begrijpen van Jheronimus Bosch via zijn meesterwerk(en).

Recensie: De duivelskunstenaar - Judith van der Boon

Dit jaar, 2016 is het "Bosch 500-jaar". De kunstschilder Jeroen Bosch overleed 500 jaar geleden. Deze middeleeuwse schilder was in zijn eigen tijd al een vermaard schilder en hij was de schakel tussen de Gotische Middeleeuwse religieuze kunst en de opkomende Renaissance. Ter gelegenheid van het Jeroen Bosch-jaar schreef Matthias Rozemond de historische roman "De duivelskunstenaar", over deze middeleeuwse schilder Jeroen van Aken, zoals hij eigenlijk heette. Wat dreef hem om te schilderen op de unieke manier waarop hij dat deed?

Den Bosch, voorjaar 1481. Jeroen van Aken komt na zeven jaar zwerven door Duitsland en Italië, straatarm terug uit Venetië. Hij trekt voorlopig in bij zijn oudere broer Goessen, die getrouwd is met Jeroens jeugdliefde Kathelijne. Kathelijne is niet echt gelukkig in haar huwelijk. Ooit had zij zelf de ambitie om schilderes te worden, maar in die tijd was het voor een vrouw niet echt weggelegd om zo'n beroep uit te oefenen. Haar man krijgt diverse opdrachten, maar zijn hart zit er niet in en daarom haalt zij Jeroen over weer te gaan schilderen: het drieluik waar zijn broer geen gat in ziet.

Dit wordt Jeroens meesterwerk: De Tuin der Lusten.

De aantrekkingskracht tussen Jeroen en Kathelijne is onverminderd groot. Maar hij worstelt met zijn gevoelens en twijfelt aan zijn talent. Wanneer het laatste paneel van het drieluik zijn voltooiing nadert, staat Jeroen voor een onherroepelijke keuze.

Eigenlijk is er over Jeroen Bosch niet heel veel bekend. De feiten zijn er en Jeroen Bosch was al gedurende zijn leven een groot schilder. De mensen noemden hem de duivelskunstenaar, omdat hij de godsdienstige thema's in een bijna surrealistische symboliek neer schilderde en omdat zijn personages lelijk waren, bijna duivels. Matthias Rozemond heeft een eigen invulling gegeven aan de gebeurtenissen en hij heeft op een hele goede manier feiten en fictie met elkaar verweven.

Hij beschrijft het verloop van de geschiedenis bekeken uit de oogpunten van de diverse hoofdpersonen. Ieder hoofdstuk heeft de naam van die persoon als titel, zodat het heel duidelijk is wie er 'spreekt'. Rozemond heeft een fijne rustige duidelijke stijl van schrijven. Hij weet de innerlijke strijd die Jeroen van Aken voert, mooi te verwoorden en al gauw komen de werken van Jeroen in je gedachten tot leven en begrijp je het eigenlijk allemaal veel beter. Het zou goed zo gebeurd kunnen zijn, zoals Matthias Rozemond het allemaal beschrijft.

Het is een fijn boek om te lezen en een leuke voorbereiding voor de kunstliefhebbers onder ons, om daarna dan naar het Noordbrabants Museum in Den Bosch te gaan om de werken van Jeroen Bosch in 'het echt' te bewonderen.